

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ' ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ
ΣΑΒΒΑΤΟ 31 ΜΑΪΟΥ 2025**

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1.α)

- **Μια γλώσσα με μεγάλο εύρος, που εκφράζει τον νου και το συναίσθημα του ανθρώπου**
«ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης των ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων, μία γλώσσα τόσο πλούσια ώστε να καλύπτει όλο το φάσμα αυτών.»
- **Γλώσσα οικουμενική και οικεία για κάθε άνθρωπο**
«Είναι μία γλώσσα για όλους τους ανθρώπους.»
- **Μέσο υπέρβασης γλωσσικών αδυναμιών**
«Είναι μία γλώσσα που είναι εκεί και μπορεί να λειτουργήσει ακόμη και όταν η κανονική γλώσσα, ο λόγος, αποδεικνύεται να είναι μικρής χρησιμότητας και αποτελεσματικότητας, ως προς την έκφραση κάποιων καταστάσεων, σκέψεων ή συναισθημάτων.»

A1.β)

Επίκληση στη λογική:

A. Επιχειρήματα:

2^η παράγραφος

Ισχυρισμός: «Η μουσική λοιπόν είναι μια γλώσσα... το φάσμα αυτών.»

Απόδειξη/Εξήγηση: «Είναι μια γλώσσα... σκέψεων ή συναισθημάτων.»

5^η παράγραφος

Ισχυρισμός: «Η μουσική λοιπόν είναι σημαντική...»

Απόδειξη/Εξήγηση: «...γιατί η μουσική δημιουργείται...που αισθανόμαστε.»

B. Τεκμήρια

3^η παράγραφος

Παραδείγματα από την αρχαιότητα: «Οι αρχαίοι Έλληνες... που βρέθηκαν ποτέ.»

4^η παράγραφος

Πορίσματα επιστημονικών μελετών: «Επιστημονικές μελέτες... ξανακούσει.»

5^η παράγραφος

Παραδείγματα (είδη μουσικής): «Είναι συνάμα... συρτάκι...»

Επίκληση στο συναίσθημα:

Α. ποιητική χρήση της γλώσσας

- «φευγαλέες νότες» (1^η παράγραφος)
- «Η μουσική λοιπόν είναι μία γλώσσα» (2^η παράγραφος)
- πληθώρα «διαλέκτων» (5^η παράγραφος)

Β. α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο

- «μεταφράζουμε», «αγαπάμε», «βιώνουμε» (5^η παράγραφος)

Γ. ερωτήματα

- «Θα μπορούσαμε... απογοήτευση;» (1^η παράγραφος)

Δ. χρήση θαυμαστικού

- «Γι' αυτό αγαπάμε... αισθανόμαστε!» (5^η παράγραφος)

Ε. συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο

- «αγαπάμε», «αισθανόμαστε», «συντροφεύει» (5^η παράγραφος)

(Για την επίκληση στη λογική χρειάζονται 2 μέσα, ενώ για την επίκληση στο συναίσθημα 1 μέσο)

2^η δραστηριότητα

A2.α)

Τίτλος: Μιλώντας με... νότες

A2.β)

Τρόποι ανάπτυξης:

α. αιτιολόγηση: «Η μουσική λοιπόν... γιατί... χαρακτηρίζουν.»

β. παραδείγματα: «Είναι συνάμα...συρτάκι...»

A2.γ)

1.β

2.β

3.α

3^η δραστηριότητα

Επικοινωνιακό πλαίσιο:

- άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου
- τίτλος
- αφορμή αποτελεί η θέση του αρθρογράφου: «Η μουσική συντροφεύει τον άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.»
- ύφος: οικείο
- χρήση γ' ρηματικού προσώπου, α' ενικού και πληθυντικού ρηματικού προσώπου

Τίτλος: Μουσική χωρίς σύνορα

Α' ζητούμενο: προσφορά της μουσικής στον άνθρωπο

- μέσο έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων, εξωτερίκευση εσωτερικού κόσμου
- ψυχαγωγία, εξευγενισμός της ψυχής, τέρψη
- μέσο παιδείας, διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας και καλλιέργεια αισθητικών αξιών
- ενίσχυση διανοητικής λειτουργίας, μνήμης και ικανότητας ανάκλησης πληροφοριών
- έκφραση δημιουργικότητας του ατόμου

Β' ζητούμενο

- έκφραση κοινών οραμάτων και πανανθρώπινων αξιών
- μέσο διάδοσης κοινωνικών και πολιτικών μηνυμάτων
- προσιτή σε κάθε άνθρωπο ανεξαρτήτως τάξης, φυλής, μόρφωσης
- σύσφιξη διαπροσωπικών σχέσεων (φιλικών, ερωτικών)

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1.

Πρόσωπα: ο αφηγητής/ποιητικό υποκείμενο και κάποια παρέα συνομηλίκων, ένας διαβάτης

Χώρος: το σπίτι του αφηγητή, ο κήπος, ο δρόμος

Χρόνος: παρελθόν, παιδική ζωή (α' στροφή) και παρόν, ενήλικη ζωή, συγκεκριμένα νύχτα (β' στροφή)

Κεντρικό γεγονός: Ένας διαβάτης περνάει στον δρόμο τραγουδώντας κάποιο τραγούδι και ο αφηγητής τον παρακολουθεί από το παράθυρο.

Επίδραση: Το γεγονός αυτό του φέρνει αναμνήσεις από την παιδική του ζωή, του προκαλεί νοσταλγία, τον μαγεύει, τον συγκινεί. Απογοητεύεται και θλίβεται, όταν το τραγούδι σβήνει.

Πώς τελειώνει η ιστορία: Το τραγούδι σβήνει καθώς ο διαβάτης απομακρύνεται και ο αφηγητής μένει μετέωρος, αμήχανος, απογοητευμένος, σε μια κατάσταση προβληματισμού και υπαρξιακής αγωνίας.

2^η δραστηριότητα

B2.α)

«εγώ που υπήρξα τρελός για το άρριο κοιτάζω τώρα με αγωνία» **α' ενικό.** Ο ποιητής – αφηγητής σε εξομολογητικό τόνο παρουσιάζει την τωρινή συναισθηματική κατάσταση αγωνίας που βιώνει, προσδίδοντας το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας με τρόπο άμεσο, ζωντανό και παραστατικό.

«σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω απ' τη σκάλα κι όταν βγαίναμε είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο» **α' πληθ.** Ο ποιητής - αφηγητής εντάσσει τον εαυτό σε ένα σύνολο ατόμων, αυτό της ομάδας των συνομηλίκων, περιγράφοντας νοσταλγικά τα όσα έκαναν κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας με γλαφυρό και παραστατικό τρόπο.

«Πού έχεις ξανακούσει το τραγούδι αυτό; Δε θυμάσαι» **β' εν.** Ο ποιητής - αφηγητής ανοίγει έναν διάυλο επικοινωνίας, έναν νοητό διάλογο με τον αναγνώστη, ή ακόμα με τον ίδιο του τον εαυτό (αποστροφή) εντάσσοντάς τον στη δική του προβληματική σχετικά με την αδυναμία του να ανακαλέσει τη συγκεκριμένη ανάμνηση αναφορικά με το τραγούδι αυτό. (το α' πληθυντικό και το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο μπορούν να εντοπιστούν και σε άλλα σημεία του κειμένου)

B2.β)

Εικόνες: «Τα κάγκελα του κήπου υγρά απ' τη βροχή» **οπτική**
«Στέκεσαι στο παράθυρο κι ακούς σα μαγεμένος» **οπτική**
«αλλά καθώς βραδιάζει ένα φλάουτο κάπου ...» **οπτικοακουστική**
«σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω απ' τη σκάλα...» **οπτική**
«..νέοι αγκαλιάσαμε το πρώτο δέντρο και του διηγθήκαμε τα περασμένα» **οπτική**
« κοιτάζω τώρα με αγωνία να προχωρούν οι λεπτοδείχτες στα ρολόγια» **οπτική**
«μια νύχτα ένας διαβάτης περνάει στο δρόμο τραγουδώντας.» **οπτικοακουστική**
«Στέκεσαι στο παράθυρο κι ακούς...» **οπτικοακουστική**
«Κι άξαφνα σε κάποια στροφή του δρόμου το τραγούδι σβήνει.» **οπτικοακουστική**

Παρομοιώσεις:

«σαν τους φτωχούς που τους αφήνουν έξω..»
«σαν ήμασταν παιδιά...»
«...σα μαγεμένος»

Μεταφορές:

«ένα φλάουτο κάπου ή ένα άστρο συνηγορεί για όλη την ανθρωπότητα»
« ένα βασιλικό πεπρωμένο»
«η σιωπή κάνει τον κόσμο πιο μεγάλο, η θλίψη πιο δίκαιο»
« άχαρες μέρες...»
«ανάμνηση συγκινητική..»
«...υπήρξα τρελός για το αύριο...»
«Κι όμως η νοσταλγία όλων όσων ονειρεύτηκες τρέμει μες στο τραγούδι»
«...το τραγούδι σβήνει»

3^η δραστηριότητα

B3. Συναισθήματα:

- **Μελαγχολία**
«σαν τους φτωχούς που τους αφήνουν έξω»
«η σιωπή κάνει τον κόσμο πιο μεγάλο»
- **Παρηγοριά, ανακούφιση**
«ένα φλάουτο κάπου ή ένα άστρο συνηγορεί για όλη την ανθρωπότητα-»
- **Νοσταλγία**
«σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω απ' τη σκάλα κι όταν βγαίναμε είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο»

- **Αγωνία, προβληματισμός, απογοήτευση για το πέρασμα του χρόνου**
«κι εγώ που υπήρξα τρελός για το αύριο κοιτάζω τώρα με αγωνία να προχωρούν οι λεπτοδείχτες...»
«Όλα χάνονται. Ησυχία. Και τώρα τι θα κάνεις;»
- **Δέος, συγκίνηση**
«Κι όμως η νοσταλγία...τρέμει μες στο τραγούδι»

Σκέψεις:

Η ανάγνωση του ποιήματος γεννά σκέψεις:

- για το πέρασμα του χρόνου, που αποτελεί μια διαχρονική υπαρξιακή αγωνία όλων των ανθρώπων
- για το πόσο πολύτιμη είναι η παιδική ζωή, με όλη την αθωότητα που τη χαρακτηρίζει
- για τη μουσική, που συνοδεύει και απαθανατίζει αναμνήσεις των ανθρώπων, ομορφαίνει τη ζωή τους, τους «μαγεύει», τους «ταξιδεύει» ξυπνώντας ποικίλα συναισθήματα

Συμπληρωματικά:

Δεν μπορεί παρά να σκεφτεί κανείς πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της τέχνης και ειδικά της μουσικής στη ζωή μας, που πράγματι έχει την ιδιότητα να ενεργοποιεί τον συναισθηματικό μας κόσμο και να μας φέρνει σε επαφή με κάτι «ανώτερο», προκαλώντας ανάταση και διεύρυνση του πνεύματός μας. Ο άνθρωπος χωρίς τη μουσική θα ήταν πολύ «λίγος» και οι ορίζοντες της ζωής του πολύ «στενοί».

